

Posudek vedoucího bakalářské práce

Název: **Lidská práva ve vztahu k biomedicínsko-etickým otázkám spojeným s počátkem lidského života**

Autorka: **Jana Císařová, DiS.**

Rok odevzdání: **2010**

Ocenit lze výběr tématu: minimálně z toho důvodu, že role a postavení v biomedicině i biomedicínské etice není často diskutovaná i zohledněná; dále proto, že v této práci dochází k logickému zúžení a zaměření na určitou fázi lidského života; a rovněž se tím ukazuje, že nelze pominout lidská práva vzhledem k jejich právní a etické síly ani v této oblasti.

Na místě je, že autorka začala sondou-představením biomedicínských postupů a pojmů.

Práce splňuje formální požadavky.

V prohlášení vypadlo slovo „lidského“ v názvu práce. Obsah působí elegantně.

V Úvodu jsou pěkně načrtnuty cíle. Jen v prvním odstavci zazní podstatná nepřesnost:

„Existuje proto nejasnost, jaká důstojnost a lidská práva náleží lidskému embryu a plodu.“

U lidských práv to platí, ale nejasnost, přesněji neshoda existuje v tom, odkdy a zda vůbec uznat lidskou důstojnost vyvíjejícímu se lidskému životu v této fázi.

Podkap. 3.3 Lidská důstojnost zahrnuje nepřeložené anglické pojmy a chvílemi přechází v textu z angličtiny do češtiny; ale to hlavně nejde: nicméně je pojata velmi stručně: jaký dopad by měla aplikace Kantova imperativu (vždy účel, nikdy pouze prostředek, tedy zákaz totální instrumentalizace) na témata práce, resp. postavení embrya při zacházení s ním?

V Seznamu literatury můžeme odpustit „Kongragaci“ místo kongregaci. Na s. 34 poslední odstavec vypadla písmena v první části první věty.

Tvrzení v Závěru „A to na základě židovsko – křesťanské tradice, jež je naší společností žita“ považují za velmi odvážné...

Na s. 45 se odkazuje na VDLP píše, že by v ní stálo „bez ohledu na rasu, pohlaví, stádium vývoje...“ a vyvozuje, že by „nebyla považována – asi lidská práva – za vrozená, ale za náležející od početí.“ To je ovšem zásadní neporozumění metafoře „vrozená“. A pak: k jakému závěru by se došlo při důsledné aplikaci „i bez znaku stádium vývoje“ a univerzalizmu lidské důstojnosti?

Na s. 46 konstatuje, že si nelze představit, že „by (asi se mohla) mohla kdy zaručit práva nenarozeným jako plným lidským bytostem“, a odůvodní to vlastně dvěma skutečnostmi: že čeští vědci „naplňují své poslání na světové úrovni a byla by jistě škoda připravit je o tak

slibný materiál, jako jsou třeba embryonální buňky“; dále pak se jedná „o samotné přesvědčení lidí ve společnosti.“ A přijde věta, že se „pohybujeme na pomezí mravní a zákonné legitimacy.“ Tady se úplně ztrácí lidskoprávní rovina (např. taky zohlednit právo na život dítěte; zákaz zabít nevinný život) i celkem přísné podmínky českého zákona o výzkumu na embryonálních kmenových buňkách...A pak: co myslí „zákonnou legitimitou“? Dále se objeví konstatování: „Důležité je pro neformulované právo nenarozené právo člověka na svobodné rozhodnutí na základě vlastních hodnot.“ Potom do toho vstoupí matka, „která neuděluje práva svému dítěti, ale na základě svého mravního přesvědčení...“ atd. Nakolik musí být takové přesvědčení matky mravním? A podle čeho jej lze hodnotit jako mravní? Jakou roli by měla hrát znalost matky ohledně i lidských práv a etických argumentů při takovém rozhodování? Je její autonomie bezbřehá?

Co by autorka vyvodila jako závěry pro své téma, kdyby využila kap. 1 čl. 3 odst. 2 Charty základních práv EU a pak i lokální roviny ochrany lidských práv, tzn. Ústavu ČR?

S. 44 poslední odstavec: status člověka, nebo status osoby? V tomto textu dává autorka jednoznačně přednost zájmům vědy před ochranou embrya, protože „základní práva zejména embryí jsou sporná“: je to v souladu s představenou Úmluvou?

Na některých místech působí práce tím dojmem, že autorka sepsala různé citace od různých autorů vedle sebe, které se od sebe ale dost liší, aniž by to reflektovala (např. u Lidské důstojnosti a pak u zmíněného textu od s. 46, kde by čtenář již čekal vyústění reflexe...)

Na konci práce vzniká dojem, jakoby už nezbývaly síly a čas na zhodnocení role a postavení lidských práv pro vyjmenované biomedicínsko-etické otázky spojené s počátkem lidského života...

Tuto bakalářskou práci doporučuji k obhajobě, hodnotím vzhledem k uvedeným skutečnostem **C (dobře).**

V Praze dne 9. června 2010

René Milfait